

ΑΣΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ

Διάλεξη #04:

Θεωρίες χωροθέτησης επιχειρήσεων (II)

Διδακτική Ομάδα

Δημήτρης Καλλιώρας, Καθηγητής ΤΜΧΠΠΑ ΠΘ (dkallior@uth.gr)

Σπύρος Νιαβής, Επ. Καθηγητής ΤΜΧΠΠΑ ΠΘ (spniavis@uth.gr)

Χρήσεις Γης

-3-

- Επί της ουσίας, ο όρος «χρήσεις γης» αναφέρεται στη διαχείριση του φυσικού περιβάλλοντος και τη (μη) μετατροπή του σε δομημένο.
- Χρήσεις γης: Οι αναληφθείσες ρυθμίσεις, δραστηριότητες και εισροές οι οποίες αποσκοπούν στην παραγωγή, την αλλαγή ή τη διατήρηση ενός συγκεκριμένου τύπου κάλυψης γης.

Θεωρίες Χωροθέτησης

-4-

- Οι θεωρίες για τη χωροθέτηση των οικονομικών δραστηριοτήτων επιτρέπουν την καλύτερη κατανόηση της κοινωνικοοικονομικής πραγματικότητας, την κατανόηση και την πρόβλεψη των χωροταξικών σχέσεων και αλληλεξαρτήσεων οι οποίες καθορίζουν την εγκατάσταση των οικονομικών δραστηριοτήτων στο χώρο και, συνεπώς, την κοινωνική και την οικονομική ανάπτυξη των διαφόρων περιοχών.
- Ο προσδιορισμός, ωστόσο, των σχέσεων και των αλληλεξαρτήσεων οι οποίες επηρεάζουν τη χωρική κατανομή των οικονομικών δραστηριοτήτων παραμένει ζήτημα ανοιχτό, γεγονός το οποίο αποδεικνύεται από την αδυναμία σύστασης αυτόνομης θεωρίας χωροθέτησης.

Τόπος Εγκατάστασης της Βιομηχανικής Παραγωγής (I)

-5-

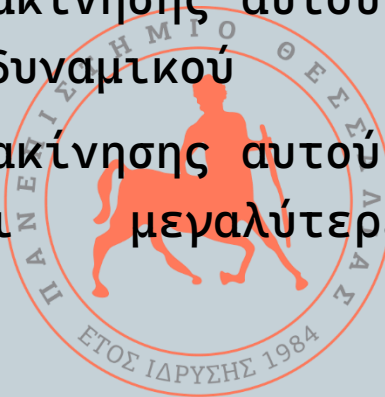
- Το κεντρικό επιχείρημα της θεωρίας του «τόπου εγκατάστασης της βιομηχανικής παραγωγής» είναι ότι όλες οι επιχειρήσεις αναζητούν εκείνο τον τόπο εγκατάστασης όπου το συνολικό κόστος της συλλογής πρώτων υλών, της επεξεργασίας τους και της διανομής του τελικού προϊόντος στην αγορά θα είναι το ελάχιστο.
- Η θεωρία διατυπώθηκε από το Γερμανό οικονομολόγο και κοινωνιολόγο Alfred Weber (1909).

Τόπος Εγκατάστασης της Βιομηχανικής Παραγωγής (II)

-6-

- Το ζήτημα του τόπου εγκατάστασης της βιομηχανικής παραγωγής προσεγγίζεται σε 3 στάδια:
 - 1ο στάδιο: τρόπος με τον οποίο μπορεί να βρεθεί το σημείο του ελάχιστου κόστους μεταφοράς
 - 2ο στάδιο: τρόπος μετακίνησης αυτού του σημείου προς τις πηγές φθηνότερου εργατικού δυναμικού
 - 3ο στάδιο: τρόπος μετακίνησης αυτού του σημείου προς τα σημεία όπου παρουσιάζονται μεγαλύτερες οικονομίες χωρικής συγκέντρωσης

Τόπος Εγκατάστασης της Βιομηχανικής Παραγωγής (III)

-7-

- Παραδοχές:
 - Η γεωγραφική κατανομή των πρώτων υλών είναι δεδομένη (χωρικά εντοπισμένη).
 - Η θέση και το μέγεθος των τόπων κατανάλωσης είναι δεδομένη.
 - Υπάρχουν συνθήκες πλήρους ανταγωνισμού.
 - Κάθε βιομηχανία έχει μια απεριόριστη αγορά.
 - Το εργατικό δυναμικό βρίσκεται σε καθορισμένες περιοχές, σε απεριόριστο αριθμό, με δεδομένο μισθό και χωρίς δυνατότητα μετακίνησης.
 - Το κόστος παραγωγής θεωρείται δεδομένο και δεν μεταβάλλεται ανάλογα με την τοποθεσία
 - Η τιμή θεωρείται δεδομένη και δεν μεταβάλλεται ανάλογα με την τοποθεσία.
 - Παράγοντες όπως το επίπεδο των επιτοκίων και η φορολογία δεν επιδρούν στον τόπο εγκατάστασης.

Τόπος Εγκατάστασης της Βιομηχανικής Παραγωγής (IV)

-8-

- 1ο στάδιο: τρόπος με τον οποίο μπορεί να βρεθεί το σημείο του ελάχιστου κόστους μεταφοράς
- Υπάρχει ομοιομορφία των οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών συνθηκών σε όλες τις τοποθεσίες.
- Το κόστος μεταφοράς αντιμετωπίζεται ως ο καθοριστικός παράγοντας της χωροθέτησης της βιομηχανίας. Τα έξοδα εξετάζονται ως συνάρτηση του βάρους που θα μεταφερθεί και της απόστασης στην οποία θα μεταφερθεί. Υποτίθεται ότι το κόστος μεταφοράς μεταβάλλεται ανάλογα με την απόσταση και ότι το ανά μονάδα απόστασης κόστος μεταφοράς των πρώτων υλών και του προϊόντος είναι το ίδιο.

Τόπος Εγκατάστασης της Βιομηχανικής Παραγωγής (V)

-9-

- 1ο στάδιο: τρόπος με τον οποίο μπορεί να βρεθεί το σημείο του ελάχιστου κόστους μεταφοράς
- Εισάγεται η έννοια του Δείκτη Υλικού (ΔY) που είναι ο λόγος του βάρους των εντοπισμένων πρώτων υλών προς το βάρος του προϊόντος. Όταν $\Delta Y > 1$ (π.χ. ένα εργοστάσιο παραγωγής ζάχαρης από ζαχαρότευτλα), η βιομηχανία είναι προσανατολισμού πρώτων υλών και θα τοποθετηθεί κοντά στις πρώτες ύλες. Όταν $\Delta Y < 1$ (π.χ. ένα εργοστάσιο παραγωγής πορτοκαλάδας), η βιομηχανία είναι προσανατολισμού αγοράς και θα τοποθετηθεί κοντά στην αγορά. Όταν $\Delta Y = 1$, η βιομηχανία θα τοποθετηθεί κάπου ενδιάμεσα στις πρώτες ύλες και στην αγορά.

Τόπος Εγκατάστασης της Βιομηχανικής Παραγωγής (VI)

-10-

- 1ο στάδιο: τρόπος με τον οποίο μπορεί να βρεθεί το σημείο του ελάχιστου κόστους μεταφοράς

$$\alpha) \quad \begin{array}{c} \text{C} \quad \text{P} \quad \text{M} \\ \hline \end{array} \quad \Delta Y = 1$$

$$\beta) \quad \begin{array}{c} \text{C} \quad \text{P} \\ \hline \text{M} \end{array} \quad \Delta Y > 1$$

$$\gamma) \quad \begin{array}{c} \text{P} \\ \hline \text{C} \quad \text{M} \end{array} \quad \Delta Y < 1$$

M : Εντοπισμένη α' ύλη
C : Καταναλωτικά κέντρα
P : Σημείο παραγωγής

Τόπος Εγκατάστασης της Βιομηχανικής Παραγωγής (VII)

-11-

- 1ο στάδιο: τρόπος με τον οποίο μπορεί να βρεθεί το σημείο του ελάχιστου κόστους μεταφοράς
- Αν όμως υπάρχουν περισσότερες από μία εισροές, όπως συνήθως συμβαίνει, ο ΔΥ δεν είναι κατάλληλος για εύρεση του σημείου ελάχιστου κόστους. Γι' αυτό το λόγο, το σημείο ελάχιστου μεταφορικού κόστους υπολογίζεται χρησιμοποιώντας το χωροταξικό τρίγωνο. Συγκεκριμένα, προς αυτή την κατεύθυνση, λαμβάνονται υπόψη ένα σημείο κατανάλωσης (C) και δύο σημεία όπου βρίσκονται τα πιο αξιόλογα πλεονάσματα των δύο κυριότερων εντοπισμένων υλικών (M1, M2).

Τόπος Εγκατάστασης της Βιομηχανικής Παραγωγής (VIII)

-12-

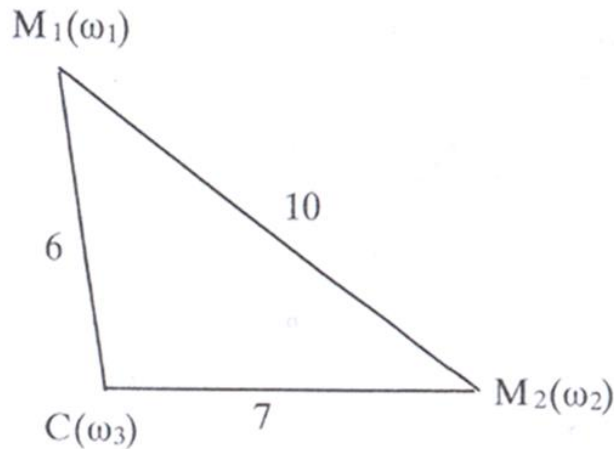
- 1ο στάδιο: τρόπος με τον οποίο μπορεί να βρεθεί το σημείο του ελάχιστου κόστους μεταφοράς
- Γενικά, ο τόπος εγκατάστασης με το ελάχιστο κόστος είναι εκείνος όπου το συνολικό κόστος ανά μονάδα απόστασης και βάρους που ενέχεται στη μεταφορά των υλικών προς το σημείο παραγωγής και του τελικού προϊόντος προς την αγορά είναι το ελάχιστο.
- Αν για την παραγωγή μιας μονάδας προϊόντος w_3 χρειάζονται w_1 μονάδες υλικού M_1 και w_2 μονάδες υλικού M_2 , και αν οι αποστάσεις του υλικού M_1 από το σημείο παραγωγής P είναι d_1 και του M_2 είναι d_2 , ενώ η απόσταση του σημείου παραγωγής από την αγορά είναι d_3 , τότε πρέπει να βρεθεί το σημείο P που ελαχιστοποιεί την εξίσωση $P=w_1d_1+w_2d_2+w_3d_3$.

Τόπος Εγκατάστασης της Βιομηχανικής Παραγωγής (ΙΧ)

-13-

- 1ο στάδιο: τρόπος με τον οποίο μπορεί να βρεθεί το σημείο του ελάχιστου κόστους μεταφοράς

Χωροταξικό τρίγωνο

	νερό	0,6 τόν.
ω_1 :	ζάχαρη	0,1 τόν.
ω_2 :	πορτοκάλι	0,3 τόν.
ω_3 :	πορτοκαλάδα	1,0 τόν.

Αν επιλέξει να εγκατασταθεί στο M_1 , τότε:

M_2	0,3 x 10 χλμ.	= 3 τόν./χλμ.
C	1,0 x 6 χλμ.	= 6 τόν./χλμ.
	ΣΥΝΟΛΟ	= 9

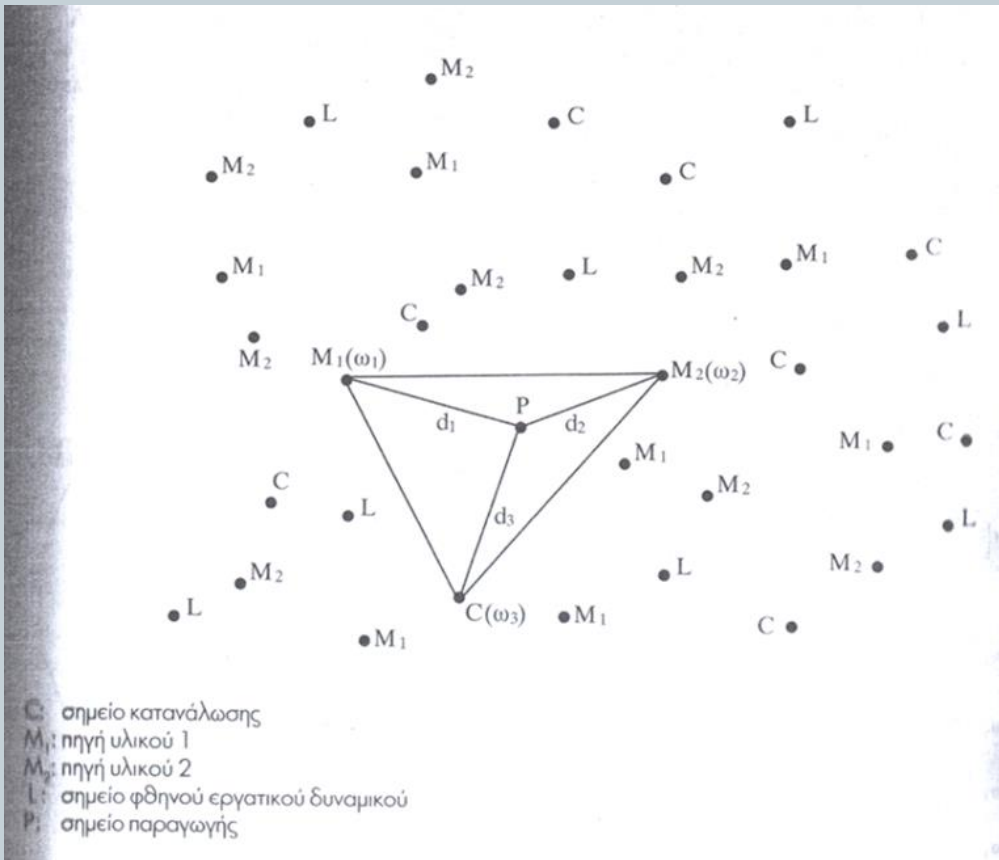
Αν επιλέξει να εγκατασταθεί στο M_2 , τότε:

M_1	0,1 x 10 χλμ.	= 1 τόν./χλμ.
C	1 x 7 χλμ.	= 7 τόν./χλμ.
	ΣΥΝΟΛΟ	= 8

Τόπος Εγκατάστασης της Βιομηχανικής Παραγωγής (X)

-14-

- 1ο στάδιο: τρόπος με τον οποίο μπορεί να βρεθεί το σημείο του ελάχιστου κόστους μεταφοράς

Τόπος Εγκατάστασης της Βιομηχανικής Παραγωγής (ΧΙ)

-15-

- 2ο στάδιο: τρόπος μετακίνησης σημείου ελάχιστου κόστους μεταφοράς προς τις πηγές φθηνότερου εργατικού δυναμικού
- Στη συνέχεια, εισάγεται στην ανάλυση η περίπτωση της διαφοροποίησης στο κόστος εργασίας. Η παραγωγή μπορεί να μεταφερθεί από το σημείο P1 σε κάποιο άλλο σημείο όπου βρίσκεται φθηνό εργατικό δυναμικό (L1) μόνο όταν η εξοικονόμηση πόρων από το εργατικό κόστος υπερκαλύπτει το επιπρόσθετο μεταφορικό κόστος που συνεπάγεται μια τέτοια μετατόπιση (από το P1 στο L1).
- Η απόφαση για τη μετακίνηση ή μη γίνεται με την βοήθεια των ομόκεντρων – με κέντρο το σημείο P1 – κύκλων ισοδαπάνης.

Τόπος Εγκατάστασης της Βιομηχανικής Παραγωγής (ΧΙΙ)

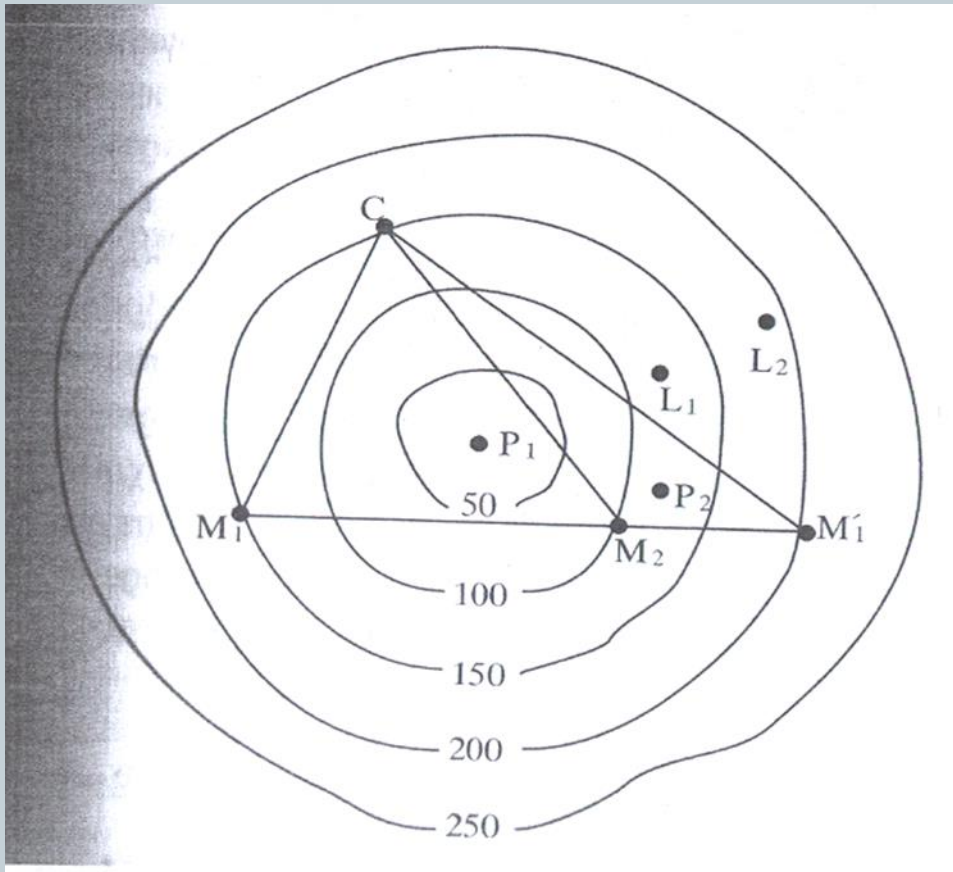
-16-

- 2ο στάδιο: τρόπος μετακίνησης σημείου ελάχιστου κόστους μεταφοράς προς τις πηγές φθηνότερου εργατικού δυναμικού
- Η ενδεχόμενη απόφαση για μετακίνηση από το P1 στο L1 ενδέχεται, ωστόσο, να οδηγήσει σε νέες αλλαγές. Πηγές υλικών που προηγουμένως ήταν οικονομικά ασύμφορο να χρησιμοποιηθούν (π.χ. η M'1 που διαθέτει ίδιο υλικό με την M1) γιατί ήταν πολύ μακριά από το σημείο P1, τώρα ίσως συμφέρει οικονομικά να χρησιμοποιηθούν.
- Έτσι δημιουργείται ένα νέο χωροταξικό τρίγωνο (εν προκειμένω το M2CM'1) και προκύπτει ένα νέο μεταφορικό κόστος που έχει νέους κύκλους ισοδαπάνης. Στο νέο χωροταξικό τρίγωνο μπορεί να υπάρχει ένα νέο σημείο ελάχιστου μεταφορικού κόστους, διαφορετικό από το L1 (π.χ. το P2).

Τόπος Εγκατάστασης της Βιομηχανικής Παραγωγής (ΧΙΙΙ)

-17-

- 2ο στάδιο: τρόπος μετακίνησης σημείου ελάχιστου κόστους μεταφοράς προς τις πηγές φθηνότερου εργατικού δυναμικού

Τόπος Εγκατάστασης της Βιομηχανικής Παραγωγής (ΧΙΥ)

-18-

- 3ο στάδιο: τρόπος μετακίνησης σημείου ελάχιστου κόστους μεταφοράς προς τα σημεία όπου παρουσιάζονται μεγαλύτερες οικονομίες χωρικής συγκέντρωσης
- Στη συνέχεια, εξετάζονται οι οικονομίες χωρικής συγκέντρωσης με τον ίδιο τρόπο όπως και το φθινό εργατικό δυναμικό (αν π.χ. υπάρχουν 4 εργοστάσια (P_1, P_2, P_3, P_4) τα οποία αντιλαμβάνονται ότι μπορούν να περιορίσουν το κόστος παραγωγής τους, επωφελούμενα από τις οικονομίες συγκέντρωσης, αν 3 τουλάχιστον από αυτά λειτουργήσουν στην ίδια θέση, τότε θα αποφασίσουν αν η μετακίνηση είναι συμφέρουσα με τη βοήθεια των κύκλων ισοδαπάνης).

Τόπος Εγκατάστασης της Βιομηχανικής Παραγωγής (XV)

-19-

- 3ο στάδιο: τρόπος μετακίνησης σημείου ελάχιστου κόστους μεταφοράς προς τα σημεία όπου παρουσιάζονται μεγαλύτερες οικονομίες χωρικής συγκέντρωσης

